

Sygn. akt III AUa 417/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.) SSA Barbara Mazur
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 listopada 2012 r., sygn. akt VIII U 1657/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 417/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej J. R. prawa do renty socjalnej powołując się na to, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 13 czerwca 2011 r. uznała, że nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy.

Wnioskodawczyni odwołała się od tej decyzji zarzucając jej niezgodność ze stanem faktycznym, ponieważ jest osobą upośledzoną umysłowo, nie umie czytać, ani pisać oraz posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację podaną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia

22 listopada 2012 r. w sprawie VIII U 1657/11 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. R. prawo do renty socjalnej na okres 3 lat, począwszy od dnia 3 kwietnia 2011 r.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji.

Ubezpieczona J. R. urodziła się dnia (...) i kontynuuje naukę w szkole zawodowej od roku szkolnego 2010/2011. Uczęszcza do (...) Szkoły Zawodowej (...) w Specjalnym Ośrodku Szkolno - (...) w W., gdzie została zakwalifikowana do odbycia 3-letniej nauki na kierunku kształcenia-pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

W dniu 15 marca 2011 r. J. R. złożyła w organie rentowym wniosek o rentę socjalną. Lekarz orzecznik ZUS rozpoznał u ubezpieczonej upośledzenie umysłowe lekkie, jednakże w orzeczeniu z dnia 6 maja 2011 r. stwierdził, że nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy. Wnioskodawczyni złożyła sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika. Komisja lekarska ZUS dokonała tożsamego rozpoznania, co lekarz orzecznik ZUS i w orzeczeniu z dnia 13 czerwca 2011 r. wskazała, że brak jest podstaw do stwierdzenia u ubezpieczonej całkowitej niezdolności do pracy. W dniu 17 czerwca 2011 r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

W toku postępowania Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: psychologa i psychiatry, a następnie z opinii Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy.

Biegli sądowi psycholog mgr B. Ś. i psychiatra lek. med. A. G. rozpoznali u ubezpieczonej upośledzenie umysłowe stopnia lekkiego i podali, że w ich ocenie nie jest ona osobą całkowicie niezdolną do pracy. W teście Matrycy R. ubezpieczona uzyskała wynik 5, co wskazuje na przeciętny poziom potencjału intelektualnego. Ubezpieczona posiada osobowość prostą, prymitywną, ale bez cech rozpadu, niedojrzałą sferę emocjonalną z zaburzeniami emocji oraz mechanizmy obronne osobowości prymitywne. W badaniu nie ujawniły się cechy psychotyczne ani objawy depresji. Jednocześnie biegli wskazali, że wyniki badań psychologicznych przeprowadzonych uprzednio ujawniają znaczne zaniedbania środowiskowe i brak właściwej stymulacji rozwoju intelektualnego.

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w opinii, po przeprowadzeniu badania ubezpieczonej wskazał, że jest ona trwale całkowicie niezdolna do pracy z powodu schorzeń psychiatryczno-psychologicznych, a całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 18 roku życia.

Uzasadniając wnioski opinii podano, że w wyniku badań specjalistycznych u wnioskodawczyni rozpoznano upośledzenie umysłowe lekkie, znaczne dysfunkcje w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo-przestrzennej, w istotny sposób wpływające na możliwość uczenia się oraz nabywania nowych umiejętności, nawet w zakresie prostych czynności, wadę wzroku, wadę wymowy. Wskazane dysfunkcje powodują, że ubezpieczona może wykonywać proste prace fizyczne jedynie w warunkach pracy chronionej. Dokumentacja sprawy i wykonane badania specjalistyczne wskazują że wnioskodawczyni od dziecka nie radzi sobie z realizacją podstawowych funkcji życiowo-społecznych. W opinii podkreślono, że fakt uczęszczania przez wnioskodawczynię od dziecka do szkół specjalnych oznacza, że jej rozwój, szczególnie intelektualny, znacznie odbiegał od rozwoju rówieśników. Także wybór zawodu „pracownika pomocniczego obsługi hotelowej” świadczy o tym, że w ocenie specjalistów dokonujących takiego wyboru, wnioskodawczyni będzie jedynie zdolna do wykonywania prac pomocniczych czyli kierowanych i nadzorowanych przez inne osoby, co potwierdzają wyniki badania psychologa WOMP, ujawniające istnienie u wnioskodawczyni znacznych dysfunkcji psychologicznych w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo- przestrzennej. Wynikiem tego jest szybkie zapominanie przez wnioskodawczynię przyswojonych informacji i poleceń, a zatem nie będzie ona w stanie samodzielnie wykonać powierzonych obowiązków służbowych bez stałego nadzoru i kontroli osób trzecich. Takie możliwości wykonywania pracy nie występują w normalnych warunkach zatrudnienia, lecz w warunkach chronionych czyli specjalnie dostosowanych do dysfunkcji i schorzeń osoby, która ma tę pracę wykonywać. Dotychczasowy przebieg schorzenia wnioskodawczyni oraz możliwości

i prognozy jego leczenia (schorzenie występujące od dzieciństwa) pozwala domniemywać, że nie zostanie przywrócona pełna sprawność organizmu, niezbędna do wykonywania pracy. Wobec takich ustaleń biegli uznali, że wnioskodawczyni jest trwale niezdolna

do wykonywania pracy w normalnych warunkach zatrudnienia, czyli jest trwale całkowicie niezdolna do pracy. Schorzenie o charakterze psychiatryczno-psychologicznym występuje

u wnioskodawczyni od dzieciństwa, co pozwala przyjąć, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed 18 rokiem życia. Odnosząc się do opinii lekarskich, wydanych

w przedmiotowej sprawie, tj. opinii psychiatry i psychologa klinicznego z dnia 12 grudnia 2011 r., opinii orzecznika ZUS z dnia 6 maja 2011 r., opinii komisji ZUS z dnia 13 czerwca 2011 r. oraz opinii konsultanta psychologa ZUS z dnia 28 grudnia 2011 r., stwierdzono,

że prawidłowo uznano, że ubezpieczona zdolna jest do wykonywania prostych prac fizycznych, ale w ocenie zdolności danej osoby do wykonywania pracy należy uwzględnić nie tylko zdolności fizyczne, ale również psychologiczne do wykonywania pracy. W ocenie specjalisty Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy, nie można zgodzić się z twierdzeniem, że wnioskodawczyni może wykonywać pracę w warunkach normalnych ponieważ nie posiada ona odpowiednich zdolności psychologicznych.

W opinii z dnia 22 października 2012 r. Przewodniczący Komisji Lekarskich ZUS zakwestionował opinię Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy wskazując, że rozpoznany u ubezpieczonej lekki stopień upośledzenia nie uniemożliwia wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowiły regulacje prawne zawarte w art.

4-5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.)

w związku z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Sąd Okręgowy oceniając opinie biegłych sądowych wskazał, że biegli sądowi

z zakresu psychiatrii i psychologii dokonali ustaleń w oparciu o jednorazowe badania psychologiczne i psychiatryczne przeprowadzone w warunkach ambulatoryjnych oraz

po analizie danych z akt sprawy wraz z dokumentacją medyczną. Natomiast badania

w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w G. zostały przeprowadzone przez lekarzy specjalistów z dziedziny psychiatrii, medycyny pracy oraz psychologa klinicznego

z uwzględnieniem nie tylko badania poziomu intelektualnego Testem M. R., które zostały szczegółowo opisane, ale również na podstawie analizy historii przebiegu chorób ubezpieczonej i jej kształcenia. Stąd, Sąd przyjął przedstawioną opinię Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie. W ocenie Sądu opinia

ta jest miarodajna, wnioski w niej wysnute logiczne i właściwe, a ich uzasadnienie jest wyczerpujące i przekonujące, a nadto zostało w niej zaprezentowane stanowisko specjalisty z zakresu medycyny pracy po wcześniejszej analizie

treści opinii biegłych sądowych. Z treści opinii lekarzy specjalistów Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy jednoznacznie wynika, że ubezpieczona J. R. jest osobą całkowicie niezdolną

do pracy i niezdolność powstała u niej przed ukończeniem 18 roku życia.

Sąd Okręgowy doszedł również do przekonania, że zarzuty zgłaszane przez pozwanego stanowią bezpodstawną polemikę ze stanowiskiem biegłego specjalisty

z zakresu medycyny pracy i nie zasługują na uwzględnienie. Pozwany, ustosunkowując się do opinii biegłych, nie przedstawił żadnych nowych okoliczności, ani dowodów celem podważenia stanowiska specjalisty Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy.

Podkreślić przy tym należy, że przy ocenie niezdolności do pracy w myśl art.

12 ustawy emerytalnej o tej niezdolności nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ

na funkcjonowanie organizmu człowieka, tylko decydujące znaczenie ma ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego,

możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009 r., UK 106/09, LEX nr 558589). Natomiast

w wyroku z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 369 Sąd Najwyższy wskazał, że przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się

do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1979 r., II URN 111/79 (PiZS 1981, nr 1).

W ocenie Sądu I instancji, pomimo że u ubezpieczonej występuje upośledzenie umysłowe stopnia lekkiego, to jednak istniejące u niej schorzenia psychiatryczno-psychologiczne, a w szczególności dysfunkcje psychologiczne w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo - przestrzennej uzasadniają uznanie jej za całkowicie niezdolną do pracy. Wskazane dysfunkcje powodują, że może ona podjąć pracę

po ukończeniu szkoły jedynie w warunkach pracy chronionej, nie jest zaś zdolna do pracy

w tzw. „normalnych warunkach”. Ponownie podkreślić należy, że istniejące dysfunkcje

w istotny sposób wpływają na możliwość uczenia się oraz nabywania nowych umiejętności, nawet w zakresie prostych czynności.

Rozpoznając spór Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w ocenie specjalisty Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy niezdolność do pracy ubezpieczonej ma charakter trwały. Jednakże z uwagi na dyspozycje ww. art. 12 ustawy emerytalnej Sąd uznał

za zasadne przyznanie ubezpieczonej prawa do renty socjalnej na okres trzech lat od dnia ukończenia 18 roku życia, zgodnie z dyspozycją cyt. art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej. Jak wcześniej wskazano z art. 12 ustawy emerytalnej wynika, że o niezdolności do pracy nie przesądzają jedynie okoliczności natury medycznej, ale i również ocena prawna dokonana

w oparciu o dodatkowe okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wnika, że ubezpieczona w chwili obecnej z uwagi

na istniejące schorzenia nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych. Natomiast,

od września 2010 r. kontynuuje kształcenie w Specjalnym Ośrodku Szkolno- (...). Biegli sądowi z zakresu psychiatrii oraz psychologii wskazali, że wyniki badań psychologicznych przeprowadzonych uprzednio ujawniają znaczne zaniedbania środowiskowe i brak właściwej stymulacji rozwoju intelektualnego ubezpieczonej. Zatem okres kształcenia ubezpieczonej w Specjalnym Ośrodku Szkolno- (...) i zarazem trzyletni okres przyznania prawa do renty socjalnej pozwalają na zweryfikowanie jej zdolności do pracy. Renta socjalna ma bowiem charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2010 r., II UK 172/09, Lex nr 584202).

W konkluzji z przytoczonych wyżej względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴

§ 2 k.p.c. w zw. z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zarzucając mu naruszenie przepisu art.

4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 982)

w związku z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że nie podziela stanowiska Sądu I Instancji, które zostało oparte na opinii Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy.

W postępowaniu orzeczniczym przed pozwanym wnioskodawczyni była konsultowana przez psychologa, który stwierdził, że aktualny poziom rozwoju jej intelektu mieści się w obszarze upośledzenia w stopniu lekkim, co zdaniem konsultanta nie ogranicza całkowicie aktywności zawodowej. Z powyższą opinią zgodziła się również lekarz orzecznik specjalista psychiatra rozpoznając upośledzenie umysłowe lekkie, nie czyniące J. R. całkowicie niezdolną do pracy.

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy poddał wnioskodawczynię badaniom przez biegłych psychiatrę, psychologa i specjalistę medycyny pracy. W zgodnych opiniach przez nich wydanych rozpoznano niedorozwój umysłowy lekki stwierdzając, że nie jest całkowicie niezdolna do pracy, albowiem może ona wykonywać proste prace fizyczne w warunkach pracy chronionej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest kwestia legitymowania się przez ubezpieczoną J. R. przesłankami przyznania prawa do renty socjalnej.

Organ rentowy w petitum apelacji podniósł zarzut naruszenia art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 982; dalej ustawa o rencie socjalnej) w związku z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), natomiast z treści jej uzasadnienia wynika, że pozwany podniósł również zarzut błędnych ustaleń faktycznych w zakresie całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej.

Mając na względzie zasady dotyczące apelacji pełnej Sąd Apelacyjny zobligowany był badać zarzuty wskazane w petitum apelacji, jak i niewyartykułowane wprost w jej uzasadnieniu.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, że zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Ustalenia faktyczne i rozważania prawne w sprawie odnieść należy do przepisów ustawy o rencie socjalnej, a w szczególności do treści art. 4 ust. 1 tej ustawy, zgodnie

z którym prawo do renty socjalnej przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem

18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy i jej stopnia – w myśl art. 5 ustawy o rencie socjalnej – dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie emerytalnej. Artykuł 15 ustawy o rencie socjalnej wskazuje zaś, że w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy emerytalnej, w tym art. 12, który zawiera definicję całkowitej oraz częściowej niezdolności do zatrudnienia. Stosownie do przywołanego art. 12 ustawy, całkowicie

niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Dla oceny tej kwestii niewątpliwie istotna jest także zdolność do pełnienia ról społecznych, ale przede wszystkim w środowisku pracy. Bez zachowania tej zdolności, nawet przy prawidłowym funkcjonowaniu w rodzinie i w szkole, nie sposób twierdzić o zachowanej zdolności do pracy. Inaczej rzecz ujmując, przy stwierdzonych u wnioskodawczyni schorzeniach psychiatryczno-psychologicznych - rozstrzygnięcie w kwestii niezdolności do pracy wymaga przede wszystkim rozważenia, czy znaczne dysfunkcje w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo-przestrzennej, nie stanowią przeszkody w podjęciu pracy innej niż w warunkach chronionych. Należy bowiem mieć na uwadze to, że zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy

w myśl art. 13 ust. 4 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2011 r., I UK 368/10, LEX nr 829094).

Podkreślenia wymaga, że o całkowitej niezdolności do pracy można mówić jedynie wówczas, gdy nastąpiła utrata zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Powyższe szczegółowo wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 marca 2006 r. (II UK 98/05, OSNP 2007/5-6/77) wskazując, że przy analizie pojęcia „całkowitej niezdolności do pracy” należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiejkolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiejkolwiek pracy). Osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest więc osoba, która spełniła obydwa

te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2004 r., I UK 28/04, LEX nr 979161). Sąd Najwyższy wskazał, że w orzecznictwie przyjmuje się również (wyrok z dnia 5 lipca 2005 r.,

I UK 222/04, LEX nr 989232), że decydującą dla stwierdzenia niezdolności do pracy jest utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Gdy więc biologiczny stan kalectwa lub choroba nie powodują naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji, to brak jest podstaw do przyznania prawa do renty socjalnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przy stwierdzonych u wnioskodawczyni schorzeniach i dysfunkcjach organizmu, rozstrzygnięcie w kwestii niezdolności do pracy wymaga przede wszystkim rozważenia, czy istnieją przeszkody w pojęciu przez ubezpieczoną pracy innej niż w warunkach chronionych. Należy bowiem mieć na uwadze to, że zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy w myśl art. 13 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach FUS. Jest to szczególnie istotne w niniejszej sprawie, w której konsultant ZUS stwierdził, że rozumienie werbalne mieści się w obszarze upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim, zaś zdolność do organizacji materiału percepcyjnego kształtuje się na pograniczu upośledzenia umysłowego, a komisja lekarska ZUS wskazała na zachowanie infantylnie, nieśmiałość, wycofanie i uzależnienie od opiekuna - matki.

Wydana w sprawie opinia biegłych psychologa klinicznego B. Ś. i psychiatry A. G. nie dostarczyła Sądowi odpowiedzi na pytanie, czy sam fakt kształcenia się przez wnioskodawczynię w trybie nauczania specjalnego i przyuczania się do prostych prac fizycznych na poziomie możliwości umysłowych, bez jakiejkolwiek dotychczas aktywności zawodowej ze strony ubezpieczonej, oznacza, że może takie prace wykonywać na otwartym runku pracy, bez stałego nadzoru i kontroli ze strony osób trzecich.

Sąd I instancji wyrokując oparł się na opinii jednostki organizacyjnej służby medycyny pracy (WOMP w G.), która to placówka przeprowadziła analizę stanu zdrowia ubezpieczonej pod kątem oceny, czy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy.

Sąd Okręgowy szczegółowo, wyczerpująco i przekonująco wyjaśnił, dlaczego podzielił wnioski opinii WOMP, a nie opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii i Sąd Apelacyjny zgadza się z tą argumentacją i w pełni ją podziela.

W opinii z dnia 5 października 2012 r. WOMP jednoznacznie wskazał, że J. R. jest trwale całkowicie niezdolna do pracy z powodu schorzeń psychiatryczno-psychologicznych, a całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 18 roku życia.

Rozpoznano u wnioskodawczynie upośledzenie umysłowe lekkie; znaczne dysfunkcje w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo-przestrzennej, w istotny sposób wpływające na możliwość uczenia się oraz nabywania nowych umiejętności, nawet

w zakresie prostych czynności; wadę wzroku; wadę wymowy. Wskazane dysfunkcje powodują, że ubezpieczona może wykonywać proste prace fizyczne jedynie w warunkach pracy chronionej. Od dziecka nie radzi sobie z realizacją podstawowych funkcji życiowo-społecznych. Fakt uczęszczania od dziecka do szkół specjalnych oznacza, że jej rozwój, szczególnie intelektualny, znacznie odbiegał od rozwoju rówieśników. Także wybór zawodu „pracownika pomocniczego obsługi hotelowej” świadczy o tym, że w ocenie specjalistów dokonujących takiego wyboru, wnioskodawczynie będzie jedynie zdolna do wykonywania prac pomocniczych, czyli kierowanych i nadzorowanych przez inne osoby, co potwierdzają wyniki badania psychologa WOMP, ujawniające istnienie u wnioskodawczynie znacznych dysfunkcji psychologicznych w zakresie pamięci świeżej werbalno-słuchowej oraz wzrokowo- przestrzennej. Wynikiem tego jest szybkie zapominanie przyswojonych informacji i poleceń, a zatem nie będzie ona w stanie samodzielnie wykonać powierzonych obowiązków służbowych bez stałego nadzoru i kontroli osób trzecich. Takie możliwości wykonywania pracy nie występują w normalnych warunkach zatrudnienia, lecz w warunkach chronionych czyli specjalnie dostosowanych do dysfunkcji i schorzeń osoby, która ma tę pracę wykonywać. Dotychczasowy przebieg schorzenia wnioskodawczynie oraz możliwości i prognozy jego leczenia (schorzenie występujące od dzieciństwa) pozwala domniemywać, że nie zostanie przywrócona pełna sprawność organizmu, niezbędna do wykonywania pracy.

Przedmiotowa opinia została opracowana kolegialnie przez specjalistów z zakresu psychiatrii, psychologii i medycyny pracy, po przeprowadzeniu badań podmiotowo-przedmiotowych oraz wywiadu od matki i całościowo, kompleksowo odnosi się do stanu zdrowia wnioskodawczynie. Została sporządzona przez podmiot, który specjalizuje się w sprawach orzecznictwa w zakresie chorób zawodowych, oceny narażenia zawodowego pracowników, jak również prowadzeniu badań i konsultacji w tym względzie. Z tego tytułu dysponuje on metodologią oraz możliwością przeprowadzania badań specjalistycznych, które zostały także wykorzystane przy rozpoznaniu i ocenie istnienia niezdolności do pracy u wnioskodawczynie.

Nadto należało podkreślić, opinia WOMP została wydana przy użyciu właściwego dla postawienia diagnozy instrumentarium badawczego (wywiadu zarówno z ubezpieczoną, jak i jej matką, która na co dzień obcuje z ubezpieczoną i z tej przyczyny doskonale zna jej ograniczenia i problemy, badań przedmiotowych, analizy dokumentacji medycznych). Powyższa opinia została bardzo starannie opracowana.

Wbrew twierdzeniom apelującego z opinii WOMP wynika, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy, a niezdolność powstała przed 18 rokiem życia i może wykonywać tylko proste prace fizyczne jedynie w warunkach pracy chronionej z powodu schorzeń psychiatryczno-psychologicznych.

W świetle powyższego uznać należało, że wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu, albowiem bezzasadne okazały się podnoszone przez organ rentowy zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego. Sąd Okręgowy

trafnie uznał, że okres kształcenia ubezpieczonej w Specjalnym Ośrodku Szkolno- (...) i zarazem trzyletni okres przyznania prawa do renty socjalnej pozwala na zweryfikowanie jej zdolności do pracy.

W tym stanie rzeczy, na zasadzie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.